

Vergaderjaar 2005–2006

30 300 IXA

Vaststelling van de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2006

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave	blz.
A. Artikelsgewijze toelichting bij het begrotingswetsvoorstel	2
B. Begrotingstoelichting	3
1. Leeswijzer	3
2. Beleidsagenda Nationale Schuld	4
2.1 Rentekosten en staatsschuld 2006	4
2.2 Beleid en beleidsprioriteiten 2006	5
3. Beleidsartikelen	7
3.1 Financiering staatsschuld	7
3.2 Kasbeheer	13
4. Niet-beleidsartikel	18
4.1 Nominaal en onvoorzien	18
5. Verdiepingshoofdstuk	19
5.1 Financiering Staatsschuld	19
5.2 Kasbeheer	21
5.3 Nominaal en onvoorzien	23
6. Begrippenlijst	24

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGS- WETSVOORSTEL

Wetsartikel 1 (begrotingsstaat van Nationale Schuld)

De begrotingsstaten, die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van Nationale Schuld voor het jaar 2006 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2006. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2006.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten voor het jaar 2006 vastgesteld. De in de begroting opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Financiën,
G. Zalm

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. LEESWIJZER

Algemeen

Hoe hoog is volgend jaar de schuld van de Staat en hoeveel rente betaalt de Staat naar verwachting op die schuld? Financiert de Staat met langlopende of kortlopende leningen? Wat is het risico dat de rentelasten sterk stijgen als de rente wijzigt?

De begroting Nationale schuld (IXA) geeft antwoord op deze vragen en levert de daarbij relevante achtergrond. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen schuld die extern wordt gefinancierd en de schulden of tegoeden die verschillende aan de schatkist gelieerde instellingen hebben bij het ministerie van Financiën. De begroting IXA is daarom opgebouwd uit twee beleidsartikelen:

1. Financiering Staatsschuld;
2. Kasbeheer.

Opbouw ontwerpbegroting

De begroting is opgebouwd uit een aantal delen, waarbij de nadruk ligt op de beleidsagenda en de beleidsartikelen. Hoofdstuk 2 bevat de beleidsagenda en beschrijft de prioriteiten voor het jaar 2006. Bij deze prioriteiten wordt tevens een relevante achtergrond geschetst. Hoofdstuk 3 bevat de beleidsartikelen. Op 22 juni jl. is de Tweede kamer geïnformeerd over de mogelijkheden om bij de begrotingsdoelstellingen zinvolle en relevante gegevens over *outcome* of *output* op te nemen (Kamerstukken II 2004/05, 29 949, nr. 23). Hierin is o.a. aangegeven dat voor wat betreft de doelstellingen ten aanzien van het beheer van de Nationale Schuld doelmatigheid het streven is. De prestaties (*output*) staan daarbij centraal.

De opbouw van de beleidsartikelen is als volgt:

- Algemene beleidsdoelstelling met toelichting;
- Tabel budgettaire gevolgen van beleid inclusief een toelichting op hoofdlijnen. Omdat de verplichtingen op grond van de Comptabiliteitswet 2001 zijn gelijkgesteld aan de uitgaven zijn de verplichtingen hierin niet opgenomen. Ook de budgetflexibiliteit is buiten beschouwing gelaten vanwege het geringe karakter. Gezien de totale omvang van de uitgaven en ontvangsten op de begroting IXA is teneinde de presentatie overzichtelijk te houden gekozen voor afronding in miljoenen euro's;
- Operationele doelstellingen met toelichting;
- Overzicht onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid. Per doelstelling is (meerjarig) aangegeven welke beleidsdoorlichtingen, effectevaluaties en overige evaluatie-onderzoeken zijn gepland.

Hoofdstuk 4 bevat het niet-beleidsartikel. In hoofdstuk 5 wordt gedetailleerder op (de opbouw van) verschillende cijfermatige mutaties ingegaan. Tot slot geeft de begrippenlijst meer inzicht in het vrij technische karakter van het werktelein van de Nationale schuld.

2. BELEIDSAGENDA NATIONALE SCHULD

Het ministerie van Financiën is – onder meer – verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van het financieringsbeleid, waaronder ook het kasbeheer van het Rijk. In de hieronder opgenomen beleidsagenda wordt eerst ingegaan op rentekosten en staatsschuld in 2006 en op de belangrijkste mutaties sinds ontwerpbegroting 2005. Daarna wordt stilgestaan bij beleid en beleidsprioriteiten voor 2006.

2.1 Rentekosten en staatsschuld in 2006

De raming voor de rentekosten in 2006 bedraagt € 9,5 mld. Daarnaast wordt per saldo € 0,1 mld. ontvangen uit hoofde van het geïntegreerd middelenbeheer met andere overheidsinstellingen. Het totale bedrag aan rentekosten komt overeen met ongeveer 2% BBP.

De omvang van de staatsschuld ultimo 2006 bedraagt naar verwachting circa € 234,0 mld., ofwel 46,4% van het BBP. Tabel 1 geeft een overzicht van de gerealiseerde respectievelijk verwachte staatsschuld aan het einde van ieder jaar, alsmede de daarbij behorende meerjarige rentekosten. Daarnaast is tevens de interne schuldverhouding met aan de schatkist gelieerde instellingen opgenomen alsmede de daarbij behorende rentekosten.

Tabel 1: Uitstaande staatsschuld en rentekosten (stand ontwerpbegroting 2006 x € 1 mld.)

	2004	2005	2006
EMU-schuld	256,6	268,0	279,3
Staatsschuld conform EMU-definitie	214,8	224,3	234,0
Rentekosten staatsschuld	9,7	9,5	9,5
Interne schuldverhouding	5,0	5,6	5,1
Rentekosten interne schuldverhoudingen ¹	- 0,1	- 0,1	- 0,1

¹ Exclusief de louter de interne boekhouding van het Rijk betreffende rentevergoedingen aan het FES en het AOW-spaarfonds.

In tabel 2 worden de belangrijkste mutaties in de rentekosten vanaf de ontwerpbegroting 2005 weergegeven. De operationele doelstellingen die ten grondslag liggen aan de beleidsmatige mutaties worden toegelicht in paragraaf 3.

Tabel 2: Belangrijkste beleidsmatige mutaties sinds ontwerpbegroting 2005 (x € 1 mln.)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	artnr.
Stand ontwerpbegroting 2005¹	11 534	12 659	14 257	15 496	16 340		
<i>Mutaties:</i>							
Interest rate swaps	- 28	- 21	- 26	21	55		1
Bijstelling kapitaalmarktberoep	- 92	- 261	- 253	- 133	19		1
Bijstelling rekenrente	- 228	- 758	- 702	- 702	- 702		1
Effect schulduitgifte	- 289	- 408	- 354	- 291	- 117		1
Bijstelling rente interne schuldverhoudingen	6	- 187	- 258	- 286	- 222		2
Overig	12	- 17	- 22	- 31	- 30		1,2
Stand ontwerpbegroting 2006¹	10 915	11 007	12 642	14 074	15 343	16 717	

¹ Stand ontwerpbegroting betreft in deze tabel het saldo van de rente-uitgaven en -ontvangsten vermeerderd met het saldo van de overige apparaatsuitgaven en -ontvangsten. Dit totale saldo wordt aangeduid als rentekosten. Uitsplitsing vindt plaats in de beleidsartikelen en de verdiepingsbijlage.

De rentekosten over de staatsschuld liggen voor een groot deel vast. Dit komt omdat deze kosten grotendeels het gevolg zijn van de tekortontwikkeling in het verleden en de keuzes die toen gemaakt zijn in het uitgiftebeleid. Wijzigingen in de kosten vloeien afgezien van de kosten van swaps voort uit het deel van de schuld dat in een jaar wordt geherfinancierd, en uit de ontwikkeling van het tekort. Indien de rente waartegen nieuwe schuld wordt uitgegeven en de omvang van de uitgifte afwijken van de hiervoor gemaakte veronderstellingen, heeft dit budgettaire consequenties, die in deze tabel zichtbaar worden gemaakt.

2.2 Beleid en beleidsprioriteiten 2006

Financieringsbeleid

De beleidsprioriteiten voor 2006 zijn:

1. Het sturen, met de uitgifte van staatsleningen in 2006, op een risicobedrag in 2007 van circa 9% BBP. Hierbij geldt als randvoorwaarde dat het bereiken van 9% in latere jaren niet mag worden bemoeilijkt;
2. De herijking van het risicomanagement, teneinde het beleidskader voor 2007 tot en met 2010 vast te stellen;
3. Onderzoek naar de mogelijkheid van een benchmark voor kapitaalmarkttransacties.

De Staat heeft als doelstelling om schuld en tekort tegen zo laag mogelijke kosten te (her)financieren bij een aanvaardbaar risico. Om dit te realiseren zijn een aantal randvoorwaarden van groot belang. Dit betreft onder andere liquiditeit, transparantie, standaardisatie en een goede verhandelbaarheid van leningen na uitgifte. Door deze randvoorwaarden in acht te nemen verbetert de Staat de aantrekkelijkheid van Nederlandse staatsleningen als belegging. Dit heeft een gunstig effect op de prijs van staatsleningen bij de uitgifte.

Bij het beheer van de staatsschuld speelt het risicomanagement een belangrijke rol. In 2006 zal een herijking van het risicomanagement plaatsvinden. Een dergelijke herijking van het risicomanagement vindt in beginsel iedere vier jaar plaats, en is erop gericht om opnieuw de uitgangspunten van het risicomanagement onder de loep te nemen, rekening houdend met omstandigheden die in de loop van de jaren gewijzigd zijn. De voor 2006 voorziene herijking vormt de basis voor het beleidskader voor risicomanagement voor de periode 2007–2010. Voor het jaar 2006 geldt het kader voor risicomanagement dat is vastgesteld in 2002. Dit betekent dat voor dit jaar de doelstelling om een basisrisicobedrag van 9% BBP te realiseren wordt voortgezet. Dit is het bedrag waarvoor binnen een jaar de rente wordt vastgesteld en waarover dus renterisico wordt gelopen.

Sinds 2004 is er een benchmark voor geldmarktfinanciering opgenomen in het financieringsbeleid, de zogeheten EONIA benchmark. Samengevat houdt deze benchmark in dat alle transacties met een looptijd tot één jaar dagelijks worden afgemeten tegen het gemiddelde rentetarief voor één dag: het Eonia-tarief (Euro Overnight Index Average). In 2006 wordt ook een benchmark voor kapitaalmarktfinanciering ontwikkeld.

Kasbeheer

De beleidsprioriteit in 2006 ligt bij het afronden van de uitbreiding van geïntegreerd middelenbeheer met RWT's. Naar het zich nu laat aanzien zullen per eind 2005 circa 125 RWT's deelnemen aan geïntegreerd middelenbeheer, waaronder alle verplicht deelnemende instellingen en ongeveer 35 op vrijwillige basis deelnemende onderwijsinstellingen. De verwachting is dat nog circa 30 onderwijsinstellingen zullen kiezen voor deelname. Het streven is om deze deelname in 2006 te doen ingaan.

Geïntegreerd middelenbeheer is een belangrijk instrument bij het zo efficiënt mogelijk omgaan met de gelden, die zijn toegewezen aan de rijksoverheid en aan de aan haar gelieerde instellingen. Kenmerk ervan is het bundelen van alle geldstromen. Geïntegreerd middelenbeheer wordt thans toegepast op ministeries, baten-lastendiensten, begrotingsfondsen, sociale fondsen en een aantal rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's). Het beleid is om zoveel mogelijk RWT's van redelijke omvang te laten deelnemen aan geïntegreerd middelenbeheer. De wettelijke grondslag hiervoor ligt in de «1^e wijziging Comptabiliteitswet 2001».

Via geïntegreerd middelenbeheer houden RWT's de door hen beheerde publieke middelen rentedragend aan in de schatkist. Hierdoor verlaten deze middelen de schatkist pas wanneer ze daadwerkelijk nodig zijn voor de publieke taak. Doel hiervan is risicoloos en doelmatig kasbeheer en een doelmatige financiering van publieke taken. De instellingen ontvangen een marktconforme rentevergoeding en hebben, onder voorwaarden, de mogelijkheid te lenen bij de schatkist.

Van belang bij het kasbeheer van de rijksoverheid is naast geïntegreerd middelenbeheer ook een betrouwbare en efficiënte afwikkeling van het betalingsverkeer van ministeries en baten-lastendiensten. Daartoe worden de betaaldiensten van de rijksoverheid centraal ingekocht, hetgeen ook kostenvoordelen met zich meebrengt. In 2006 worden contract-onderhandelingen met de banken voorbereid.

3. BELEIDSARTIKELEN

3.1 Financiering staatsschuld

3.1.1 Algemene beleidsdoelstelling

Een efficiënt en effectief beheer van de staatsschuld en het voorzien in de financieringsbehoeften van de Staat door het lenen en het uitlenen van gelden.

Omschrijving	Om de staatsschuld zo goedkoop mogelijk te financieren bij een acceptabel niveau van risico voor de rijksbegroting. Dit risico bestaat uit mogelijke tegenvallers in de rentekosten als gevolg van fluctuaties in het renteniveau.
Bijdrage	Het ministerie van Financiën neemt het beheer van de staatsschuld en de activiteiten die hieruit voortvloeien voor haar rekening.
Verantwoordelijkheid	De minister van Financiën is verantwoordelijk voor een efficiënt en effectief beheer van de staatsschuld en voorzien in de financieringsbehoeften van de Staat door het lenen en uitlenen van gelden.
Succesfactoren	Het behalen van de doelstelling hangt af van het financieringsbeleid dat wordt gevoerd. Er dient een juiste mix van instrumenten en looptijden te worden ingezet om de doelstelling te bereiken.
Effectgegevens	Het behalen van de doelstelling leidt ertoe dat de budgettaire risico's die samenhangen met de financiering van de staatsschuld zich op een acceptabel niveau bevinden. Met dit acceptabele niveau van risico als uitgangspunt worden de rentekosten zo laag mogelijk gehouden.
Verwijzing beleidsstukken	De website van het Agentschap bevat informatie over de doelstellingen van het financieringsbeleid. (www.dsta.nl). De Kamer is in 2003 geïnformeerd over de uitgangspunten van het huidige beleid (Kamerstukken II 2003/04, 28 600 IXA, nr. 5).

3.1.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 3: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 mln.)¹

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Totaal Uitgaven	33 992	34 463	35 300	37 726	30 062	34 909	35 968
Totaal Programma-uitgaven	33 978	34 442	35 279	37 705	30 041	34 889	35 947
Rentelasten vaste schuld	9 176	9 036	8 815	9 404	10 394	11 086	11 723
Rentelasten vlottende schuld	654	584	736	1 308	1 308	1 308	1 308
Uitgaven voortijdige beëindiging	14	10	0	0	0	0	0
Aflossing vaste schuld	18 864	24 812	25 728	26 993	18 339	22 495	22 916
Mutatie vlottende schuld	5 269	0	0	0	0	0	0
Totaal Apparaatsuitgaven	14	21	21	21	21	21	21
Apparaatsuitgaven	4	4	3	3	3	3	3
Overige kosten schulduitgifte	10	18	18	18	18	18	18
Totaal Ontvangsten	33 681	31 722	35 451	39 542	29 725	32 737	30 557
Totaal Programmaontvangsten	33 681	31 722	35 451	39 542	29 725	32 737	30 557
Rentebaten vaste schuld	94	59	68	93	79	63	63
Rentebaten vlottende schuld	47	21	24	41	41	41	41
Ontvangsten voortijdige beëindiging	0	0	0	0	0	0	0
Uitgifte vaste schuld	33 540	31 614	35 359	39 408	29 605	32 633	30 453
Mutatie vlottende schuld	0	0	0	0	0	0	0
Openingsbalans	0	28	0	0	0	0	0

¹ Als gevolg van afronding in miljoenen kan de som der delen afwijken van het totaal.

Toelichting op budgettaire gevolgen van beleid

Algemeen

Omdat het toerekenen van de uitgaven en ontvangsten aan de operationele doelstellingen (zie paragraaf 3.1.3) geen extra cijfermatig inzicht geeft, wordt dit op dit artikel achterwege gelaten.

De totale uitgaven en totale ontvangsten zijn opgebouwd uit vier onderdelen. Ten eerste worden rentelasten en rentebaten verantwoord. Hierbinnen wordt onderscheid gemaakt tussen rentelasten vaste schuld (schuld met een oorspronkelijke looptijd langer dan een jaar), de rentelasten vlottende schuld (korter dan een jaar) en uitgaven/ontvangsten voortijdige beëindiging. Ten tweede zijn de aflossing en uitgifte vaste schuld in de tabel opgenomen. Als derde onderdeel is de mutatie vlottende schuld opgenomen, dit onderdeel speelt echter pas aan het einde van het uitvoeringsjaar een rol (Kamerstukken II 2004/05, 30 100 IXA, nr. 4). De vierde en verreweg de kleinste post betreft de apparaatsuitgaven. Deze bestaat uit de apparaatsuitgaven ten behoeve van de directie die de staatsschuld beheert en uit kosten voor fees samenhangend met de uitgifte van schuld.

Rentelasten en rentebaten

Binnen de rentelasten wordt een onderscheid gemaakt tussen de rentelasten vaste schuld (schuld met een oorspronkelijke looptijd langer dan een jaar), de rentelasten vlottende schuld (korter dan een jaar) en uitgaven voortijdige beëindiging. De grootste post binnen de rentelasten wordt gevormd door de rentelasten over de vaste schuld. De raming hiervoor is opgebouwd uit de rentelasten van bestaande leningen en de rentelasten van nog uit te geven schuld. De wijze waarop deze raming tot stand komt, wordt verder toegelicht in de verdiepingsparagraaf. De rentelasten over de vlottende schuld bestaan voornamelijk uit de rentelasten van kortlopende leningen (DTC's). Daarnaast is hier ook een raming opgenomen voor de vergoeding over de debetstand van het schatkistsaldo. Deze debetstand wordt gedekt op de geldmarkt.

De rentebaten vaste schuld bestaan uit baten samenhangend met interest rate swaps. De Staat maakt gebruik van deze swaps sinds 2001. De swapportefeuille zorgt per saldo voor een verkorting van de looptijd van de portefeuille, waardoor naar verwachting in de komende jaren sprake zal zijn van rentebaten. Nieuwe swapcontracten en wijzigingen in de raming voor de korte rente kunnen leiden tot een wijziging in deze baten. De rentebaten vlottende schuld bestaan voornamelijk uit een vergoeding over tijdelijk op de geldmarkt uitgezette liquiditeiten als gevolg van een positief schatkistsaldo.

Aflossingen en uitgifte vaste schuld

Ieder jaar wordt een deel van de vaste schuld afgelost omdat het einde van de looptijd van leningen wordt bereikt. Daarnaast kan in het lopende jaar op beperkte schaal sprake zijn van vervroegde aflossingen, omdat de Staat een permanente inkoopfaciliteit beschikbaar stelt waarmee beleggers bepaalde oude leningen vroegtijdig kunnen terugverkopen aan de Staat.

De raming van de uitgifte van vaste schuld is opgebouwd uit de raming voor de aflossingen en de raming voor het financieringstekort op kasbasis. Er wordt dus verondersteld dat de afgeloste schuld weer opnieuw wordt uitgegeven, en dat daarnaast extra uitgifte van vaste schuld plaatsvindt gelijk aan de omvang van het begrotingstekort. In werkelijkheid kan de uitgifte van vaste schuld overigens tot op zekere hoogte afwijken van de som van het tekort en de aflossingen, omdat de uit te geven hoeveelheid vaste schuld kan worden verkleind of vergroot door de kortlopende schuld te laten toe- of afnemen. Dit leidt tot een mutatie in de vlottende schuld aan het einde van het jaar.

Apparaatsuitgaven

De apparaatsuitgaven staatsschuld bestaan uit de personele en materiële kosten van het Agentschap van het ministerie van Financiën dat het beheer van de staatsschuld uitvoert. Daarnaast worden hier kosten verantwoord die samenhangen met de uitgifte van schuld. Het grootste deel van deze kosten betreft provisies voor banken die DSL's afnemen.

3.1.3 Operationele doelstellingen

3.1.3.1 Operationele doelstelling 1

Lenen van lange gelden tegen zo laag mogelijke kosten binnen een aanvaardbaar risico

Motivering	Om hiermee een laag niveau van rentekosten te realiseren, zonder dat sprake is van onacceptabele budgettaire risico's.
Instrumenten	Voor het realiseren van deze doelstelling worden staatsleningen (DSL's) uitgegeven in looptijden van 3 tot 30 jaar. Het renterisico en de rentekosten samenhangend met de portefeuille staatsleningen kunnen worden bijgestuurd door de inzet van renteswaps.
Activiteiten	Jaarlijks geeft de Staat twee tot drie nieuwe leningen uit. Na de eerste uitgifte wordt een lening nog enkele malen heropend zodat het uitstaande bedrag per lening ten minste uitkomt op € 10 mld. Verder sluit de Staat renteswaps af indien het risico dat mede ontstaat door de uitgifte van staatsleningen bijgestuurd dient te worden.
Doelgroepen	De voornaamste doelgroep bestaat uit de eindbeleggers, de beleggers die de Nederlandse staatsschuld kopen. Dit zijn onder andere pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen, centrale banken en particulieren.
Prestatie-indicator	De doelstelling «lage kosten bij een acceptabel risico» is voor het financieringsbeleid als geheel geoperationaliseerd door middel van het basisrisicobedrag. Dit risicobedrag is het bedrag waarover in een jaar de rente opnieuw moet worden vastgezet. Er wordt ook in 2006 gestuurd op een jaarlijks renterisico van 9% BBP. De risico's voor de begroting die voortvloeien uit de staatsschuld worden in beginsel om de vier jaar opnieuw in kaart gebracht en gekwantificeerd. Op basis hiervan is in 2002 opnieuw een acceptabel risico voor de begroting geformuleerd voor de jaren 2003–2006. Hieruit is naar voren gekomen dat een acceptabel niveau van risico wordt gerealiseerd bij een basisrisicobedrag van 9% BBP per jaar. Meer dan de helft van dit risicobedrag bestaat uit de herfinanciering van de vaste schuld. Daarnaast draagt ook de herfinanciering van de geldmarktschuld bij aan het risicobedrag, evenals de swapportefeuille.
Planning	Er wordt gestreefd naar een basisrisicobedrag van 9% BBP voor 2006. Dit risicobedrag is een ex ante doelstelling. Dat betekent dat het risicobedrag in een jaar als het ware wordt klaargezet door het uitgiftebeleid in de jaren ervoor. De keuzes die in een jaar worden gemaakt op het gebied van instrumenten en looptijden zijn dus mede bepalend voor het behalen van de streefwaarden in de jaren erna.
Verwijzing beleidsstukken	De website van het Agentschap bevat informatie over de doelstellingen van het financieringsbeleid (www.dsta.nl). De Kamer is in 2003 geïnformeerd over de uitgangspunten van het huidige beleid (Kamerstukken II 2003/04, 28 600 IXA, nr. 5).

3.1.3.2 Operationele doelstelling 2

Bevordering van distributie, promotie, verhandelbaarheid en liquiditeit

Motivering	Om voor beleggers de aantrekkelijkheid van Nederlandse staatsleningen te vergroten, hetgeen bijdraagt aan het realiseren van lage rentekosten.
------------	--

Instrumenten	<p>Voor het realiseren van deze doelstelling worden diverse instrumenten ingezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Voor de uitgifte van kapitaalmarktleningen wordt gebruik gemaakt van een stelsel van Primary Dealers. De banken die hier onderdeel van uitmaken, hebben het exclusieve recht om deel te nemen aan de «tap auctions» van staatsleningen. De Primary Dealers leveren een belangrijke bijdrage aan de promotie en afname van DSL's en zijn ook mede verantwoordelijk voor het onderhouden van een secundaire markt in staatsleningen; ● Voor de kortlopende programma's voor Dutch Treasury Certificates (DTC's) bestaat een vergelijkbaar stelsel van Single Market Specialists; ● De instrumenten DSL's en DTC's zijn zodanig vormgegeven dat de doelstelling wordt ondersteund (o.a. vaste rente, geen vervroegde aflossing); ● Voor nieuwe kapitaalmarktleningen wordt een uiteindelijke omvang van ten minste € 10 miljard nagestreefd.
Activiteiten	<p>De doelstelling wordt op een aantal manieren verder ondersteund.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Er wordt contact gezocht en onderhouden met beleggers, onder andere via roadshows en presentaties; ● Via diverse publicaties (onder andere jaarbericht en kwartaalbericht) worden beleggers en overige geïnteresseerden geïnformeerd over het Nederlandse financieringsbeleid en de producten die in het kader hiervan worden uitgegeven; ● Actuele informatie wordt gepresenteerd op het internet (www.dsta.nl).
Doelgroepen	De doelgroep bestaat uit (potentiële) beleggers in Nederlandse staats-schuld.
Prestatie-indicator	De Staat streeft ernaar om meer dan 90% van de staatsschuld te concen-treren in leningen met een minimale omvang van € 10 mld. De inkoop-faciliteit voor oude leningen met een zeer laag uitstaand volume wordt ook in 2006 gecontinueerd.
Planning	De verwachting is dat deze doelstelling in 2006 wordt gerealiseerd.
Verwijzing beleidsstukken	Informatie over de doelstellingen van het financieringsbeleid is opgeno-men op de website van het Agentschap (www.dsta.nl).

3.1.3.3 Operationele doelstelling 3

Lenen en uitlenen van korte gelden tegen zo laag mogelijke kosten respectievelijk zo hoog mogelijke opbrengsten binnen een aanvaardbaar risico

Motivering	Om ervoor te zorgen dat het kastekort of kasoverschot op dagbasis op een efficiënte wijze wordt geleend respectievelijk wordt uitgezet in de geldmarkt.
Instrumenten	Er wordt gebruik gemaakt van geldmarktdeposito's. Dit betekent dat voor een dag tot maximaal een maand geld wordt geleend respectievelijk uitgezet bij marktpartijen in de geldmarkt. Bij het uitzetten van geld wordt gebruik gemaakt van procedures ter beperking van het kredietrisico dat ontstaat.

Activiteiten	Op dagbasis wordt gekeken of er aan het einde van de dag sprake is van een kastekort of een kasoverschot. Dergelijke tekorten of overschotten zijn de resultante van alle recente uitgaven en ontvangsten van de Rijksoverheid, inclusief de aflossing en uitgifte van leningen. Bij een kastekort wordt geld opgenomen in de interbancaire markt. Bij een overschot wordt hier geld uitgezet, onder bepaalde randvoorwaarden ter beperking van het kredietrisico.
Doelgroepen	De doelgroep bestaat uit de marktpartijen die actief zijn op de interbancaire markt voor korte liquiditeit. Dit zijn onder andere banken, grote bedrijven en andere overheden. Indirect is deze doelstelling een noodzakelijke randvoorwaarde voor een efficiënt betalingsverkeer van de Rijksoverheid.
Prestatie-indicator	Voor het meten van de prestaties in de geldmarkt is in 2004 een benchmark toegevoegd aan het financieringsbeleid. Deze benchmark dient om de kosten bij aanvaardbaar risico zo laag mogelijk te houden. De benchmark wordt in 2006 gecontinueerd. Verder wordt in 2006 gestart met een evaluatie van de resultaten tot dat moment. De benchmark voor de geldmarkt houdt in dat het Eonia (European OverNight Index Average) wordt gehanteerd als benchmark voor alle transacties die de Staat in de geldmarkt doet. De benchmark geldt dus zowel voor de uitgifte van DTC's als voor de transacties die plaatsvinden om het schatkistsaldo te reguleren. Uit onderzoek voorafgaand aan de invoering is gebleken dat Eonia financiering op middellange termijn zowel de laagste kosten als het laagste risico met zich meebrengt. De resultaten vanaf de test in 2002 tot halverwege 2005 bevestigen dit beeld.
Planning	Zie bovenstaande toelichting.
Verwijzing beleidsstukken	Informatie over de doelstellingen van het financieringsbeleid is opgenomen op de website van het Agentschap (www.dsta.nl).

3.1.4 Overzicht onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Operationele doelstelling 1						
Herijking risicomangement		◆				◆
Benchmark kapitaalmarkt		◆				
Operationele doelstelling 3						
Evaluatie geldmarktbenchmark		◆				

◆ Overig evaluatie-onderzoek

3.2 Kasbeheer

3.2.1 Algemene doelstelling

Het kasbeheer van het Rijk en van de instellingen, die aan de schatkist zijn gelieerd, optimaliseren

Omschrijving	Om publieke middelen doelmatig te beheren en daarbij financiële risico's te voorkomen.
Bijdrage	Het ministerie van Financiën organiseert de deelname aan geïntegreerd middelenbeheer van aan het Rijk gelieerde instellingen en waarborgt kwaliteit en kostenniveau van het door het particuliere bankwezen uitgevoerde betalingsverkeer van de rijksoverheid.
Verantwoordelijkheid	De minister van Financiën is verantwoordelijk voor het beheer van publieke middelen en geldstromen.
Succesfactoren	Behalen van deze doelstelling hangt af van: <ul style="list-style-type: none"> ● het onderkennen van de voordelen van geïntegreerd middelenbeheer door daarvoor in aanmerking komende instellingen; ● de kwaliteit van de met het particuliere bankwezen afgesloten contracten ter afhandeling van het betalingsverkeer van de rijksoverheid.
Effectgegevens	Behalen van deze doelstelling heeft als effect dat: <ul style="list-style-type: none"> ● de leenbehoefte van het Rijk ter dekking van het financieringstekort lager is; ● de aan geïntegreerd middelenbeheer deelnemende instellingen in totaal voordeliger uit zijn; ● het nemen van financiële risico's bij het kasbeheer door aan het Rijk gelieerde instellingen wordt uitgesloten; ● het gemiddelde tarief van het betalingsverkeer van de rijksoverheid een dalende tendens laat zien en op zijn minst gelijk blijft in verhouding tot het gemiddelde markttarief.
Verwijzing beleidsstukken	Eerste wijziging van de Comptabiliteitswet 2001 (Kamerstukken II 2001/02, 28 035, nr. A).

3.2.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 mln.)¹

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Totaal Uitgaven	2 397	3 246	3 614	3 860	3 788	4 435	5 077
Totaal Programma-uitgaven	2 396	3 245	3 613	3 859	3 787	4 434	5 076
Rentelasten	1 570	1 760	1 971	2 521	2 974	3 547	4 287
Verstreckte leningen	826	1 485	1 449	1 337	813	887	789
Mutaties in rekening-courant en deposito's	0	0	192	0	0	0	0
Uitgaven bij voortijdige beëindiging	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Apparaatsuitgaven	1	1	1	1	1	1	1
Totaal Ontvangsten	2 248	2 447	1 590	3 938	6 506	9 129	11 998
Totaal Programma-ontvangsten	2 248	2 447	1 590	3 938	6 506	9 129	11 998
Rentebaten	399	413	441	475	500	512	514
Ontvangen aflossingen	562	359	474	602	528	727	889
Mutaties in rekening-courant en deposito's	1 288	1 674	675	2 861	5 479	7 891	10 595
Ontvangsten bij voortijdige beëindiging	0	0	0	0	0	0	0

¹ Als gevolg van afronding in miljoenen kan de som der delen afwijken van het totaal.

Toelichting op budgettaire gevolgen van beleid

Algemeen

Omdat het toerekenen van de uitgaven en ontvangsten aan de operationele doelstellingen (zie paragraaf 3.2.3) geen extra cijfermatig inzicht geeft, wordt dit op dit artikel achterwege gelaten.

De totale uitgaven en ontvangsten zijn opgebouwd uit vijf onderdelen: (1) rentelasten en rentebaten, (2) mutaties in leningen en aflossingen, (3) mutaties in rekening-couranttegoeden en deposito's, (4) uitgaven/ontvangsten bij voortijdige beëindiging van leningen en (5) apparaatsuitgaven. Onder de rentelasten vallen de rentebetalingen aan baten-lastendiensten, RWT's en sociale fondsen over de bij het Rijk aangehouden rekening-couranttegoeden en deposito's. Daarnaast maken ook de – louter de interne boekhouding van het Rijk betreffende – rentevergoedingen aan het FES en het AOW-spaarfonds deel uit van de rentelasten. De rentebaten bestaan vrijwel in hun geheel uit renteontvangsten over aan baten-lastendiensten en RWT's verstreckte leningen. Mutaties in het uitstaande bedrag aan leningen en in de omvang van de rekening-couranttegoeden (incl. deposito's) bepalen de mutaties in de schuldverhouding van het Rijk met baten-lastendiensten, RWT's en sociale fondsen in het kader van geïntegreerd middelenbeheer. De apparaatsuitgaven ten slotte betreffen uitgaven ten behoeve van de afdeling die het kasbeheer van het Rijk uitvoert en de kosten van de bankinstellingen.

Rentelasten en rentebaten

In 2006 wordt over de rekening-courantsaldi (incl. deposito's) van baten-lastendiensten, RWT's en sociale fondsen naar verwachting € 351 mln. aan rente uitgekeerd. In de jaren na 2006 lopen deze rentelasten op tot € 1 698 mln. in 2010. Dit is het gevolg van toenemende saldi (vooral van de sociale fondsen) en een verwachte stijging van de rentepercentages. De rentevergoedingen aan het FES en het AOW-spaarfonds lopen op van € 1 619 mln. in 2006 tot € 2 588 mln. in 2010. De rentebaten, die in 2006 naar verwachting € 441 mln. bedragen, vertonen in de daaropvolgende jaren een licht stijgende tendens. Dit hangt vooral samen met een verwachte toename in de omvang van de leningportefeuille.

Leningen en aflossingen

In 2006 wordt voor € 993 mln. aan leningen verstrekt aan baten-lastendiensten en voor € 456 mln. aan RWT's. Hiertegenover staat een bedrag van in totaal € 474 mln. aan aflossingen. Ook de netto lening-verstrekking na 2006 bestaat grotendeels uit leningen aan de baten-lastendiensten, conform het verwachte beroep op de leenfaciliteit.

Mutaties in rekening courant en deposito

In 2006 nemen de rekening-courantsaldi (incl. deposito's) van de sociale fondsen af met € 192 mln. en die van de RWT's toe met € 675 mln. De toename bij de RWT's hangt samen met de in 2006 af te ronden uitbreiding van geïntegreerd middelenbeheer met een deel van de onderwijsinstellingen. De mutaties na 2006 zijn geheel het gevolg van een voortdurende stijging van de rekening-courantsaldi van de sociale fondsen.

3.2.3 Operationele doelstellingen

3.2.3.1 Operationele doelstelling 1

Het kasbeheer van de rijksoverheid en de aan haar gelieerde instellingen doelmatig inrichten

Motivering	Om publieke middelen risicoloos en met zo laag mogelijke rentelasten te beheren.
Instrumenten	<ul style="list-style-type: none"> • De verplichting tot het in de schatkist aanhouden van de middelen van Rijk, baten-lastendiensten, sociale fondsen en RWT's; • Het via centrale financiering voorzien in de leenbehoefte van aan geïntegreerd middelenbeheer deelnemende instellingen.
Activiteiten	Het afronden van de uitbreiding van geïntegreerd middelenbeheer met RWT's.
Doelgroepen	RWT's
Prestatie-indicator	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal aan geïntegreerd middelenbeheer deelnemende RWT's; • Het kwantitatieve voordeel voor het Rijk van geïntegreerd middelenbeheer met RWT's; • Het kwantitatieve voordeel voor RWT's van geïntegreerd middelenbeheer met het Rijk.

Prestatie-indicator	Basis- waarde (2004)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Aantal deelnemende RWT's	52	125	155	155	155	155	155
Voordeel Rijk (x € 1 mln.):							
– jaarlijks	53	56	53	3	7	8	1
– cumulatief	141	197	250	253	260	268	269
Voordeel RWT's (x € 1 mln.):							
– jaarlijks	41	51	64	70	71	71	71
– cumulatief	122	173	237	307	378	449	520

Planning

Vanaf 2006 nemen circa 155 RWT's permanent deel aan geïntegreerd middelenbeheer.

Verwijzing beleidsstukken

- Nota van wijziging inzake de vaststelling van de A- en B-lijst van het geïntegreerd middelenbeheer (Kamerstukken II 2001/02, 28 035, nr. 7);
- Verslag schriftelijk overleg over het concept-Aanwijzingsbesluit rechtspersonen met een beperkte kasbeheerfunctie (Kamerstukken II 2003/04, 28 035, nr. 9);
- Vaststelling van de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2005; Paragraaf 3.2 Kasbeheer; box 2: «verwacht voordeel in 2005 van geïntegreerd middelenbeheer» (Kamerstukken II 2004/05, 29 800 IXA, nr. 2);
- Jaarverslagen over het jaar 2004; Jaarverslag van Nationale Schuld (IXA); Paragraaf 5.2 Kasbeheer; box 1: «gerealiseerde rente-effecten geïntegreerd middelenbeheer» (Kamerstukken II 2004/2005, 30 100 IXA, nr. 1).

3.2.3.2 Operationele doelstelling 2

Het betalingsverkeer van het Rijk betrouwbaar en efficiënt afwickelen

Motivering

Om de kwaliteit van de dienstverlening bij het uitvoeren van het betalingsverkeer van het Rijk en de aanvaardbaarheid van de daaraan verbonden kosten te waarborgen.

Instrumenten

Contracten met commerciële banken.

Activiteiten

Vorbereiden van de contractonderhandelingen met de banken.

Doelgroepen

- ministeries;
- baten-lastendiensten.

Prestatie-indicator

- gemiddeld stukstarief van de binnenlandse betalingen van de rijksoverheid;
- gemiddeld stukstarief van de binnenlandse betalingen van de rijksoverheid als percentage van het gemiddeld marktstarief.

Prestatie-indicator	Basis- waarde (2004)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Gemiddeld stukstarief:							
– absoluut (in eurocenten)	5,3	5,2	5,1	5,0	4,9	4,8	4,7
– als % van het markttarief	61	60	59	58	57	56	55

Planning

Na 2006 wordt een verdere verlaging van het gemiddeld stukstarief nagestreefd, zowel absoluut als in relatie tot het gemiddeld markttarief.

Verwijzing beleidsstukken

Jaarverslagen over het jaar 2004; Jaarverslag van Nationale Schuld (IXA); blz. 27–28: «prestatie-indicator tarieven betalingsverkeer rijksoverheid» (Kamerstukken II 2004/2005, 30 100 IXA, nr. 1)

3.2.4 Overzicht onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Operationele doelstelling 1						
Doorlichting geïntegreerd middelenbeheer				■		
Organisatieonderzoek dienstverlening/ accountmanagement			◆			
Operationele doelstelling 2						
Organisatieonderzoek bankcontracten		◆		◆		◆

- ◆ Overig evaluatie-onderzoek
- Beleidsdoorlichting

4. NIET-BELEIDSARTIKEL

4.1 Nominaal en onvoorzien

Tabel 5: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 mln.)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Uitgaven	0	0	0	0	0	0	0
Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Vanuit dit artikel vinden overboekingen van loon en prijsbijstelling naar de loon- en prijsgevoelige artikelen binnen IXA plaats.

5. VERDIEPINGSHOOFDSTUK

5.1 Financiering Staatsschuld

In deze paragraaf wordt toegelicht hoe de raming voor rentekosten en rentebaten is opgebouwd. Ook wordt de totale mutatie sinds de ontwerp-begroting 2005 toegelicht.

Tabel 1 laat de opbouw van de rentelasten vaste schuld zien. De raming van de rentelasten op de vaste schuld is opgebouwd uit de rentelasten van de bestaande leningen (per 30 juni 2005) en de verwachte rentelasten van de nog uit te geven leningen. In de komende jaren nemen de rentelasten van de huidige bestaande leningen steeds verder af, omdat jaarlijks een deel van deze leningen wordt afgelost. De rentelasten van nog uit te geven schuld samenhangend met het kapitaalmarktberoep in de 2^e helft van 2005 en de jaren erna nemen daarentegen toe. Het gepresenteerde kapitaalmarktberoep vanaf 2006 is gelijk aan de som van de aflossingen op de bestaande portefeuille en het financieringstekort op kasbasis. De gehanteerde rekenrente wordt geraamd door het Centraal Planbureau.

Tabel 1: Opbouw van de rentelasten vaste schuld, 2005–2010 (x € 1 mln.)								
	KMB	Reken- rente	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stand rentelasten per 30 juni 2005			8 958	7 876	6 772	6 037	5 172	4 233
Rentelasten resterend kapitaalmarktberoep 2005	6 640	3,50%	78	232	232	232	232	232
Rentelasten kapitaalmarktberoep 2006	35 359	4,00%		707	1 414	1 414	1 414	1 414
Rentelasten kapitaalmarktberoep 2007	39 408	5,00%			985	1 970	1 970	1 970
Rentelasten kapitaalmarktberoep 2008	29 605	5,00%				740	1 480	1 480
Rentelasten kapitaalmarktberoep 2009	32 633	5,00%					816	1 632
Rentelasten kapitaalmarktberoep 2010	30 453	5,00%						761
Rentelasten vaste schuld			9 036	8 815	9 404	10 394	11 086	11 723

De rentelasten vlottende schuld bestaan voornamelijk uit rentelasten die voortvloeien uit de DTC-portefeuille.

Tabel 2: Opbouw van de rentelasten vlottende schuld, 2005–2010 (x € 1 mln.)							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Gemiddelde omvang DTC-portefeuille	25 700	29 200	29 200	29 200	29 200	29 200	29 200
Korte rekenrente	2,00%	2,25%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%
Rentelasten DTC's	514	657	1 168	1 168	1 168	1 168	1 168
Gemiddelde omvang dagelijks schatkistsaldo	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Korte rekenrente	2,00%	2,25%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%
Rentelasten overig kort papier	70	79	140	140	140	140	140

In tabel 3 en 4 worden de opbouw van de uitgaven en ontvangsten en uitgaven sinds ontwerpbegroting 2005 toegelicht. Deze uitgaven en ontvangsten hebben zowel betrekking op rentekosten- en baten als op aflossingen en de uitgifte van schuld

Tabel 3: Opbouw uitgaven (x € 1 mln.)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005		34 985	36 629	34 184	23 956	35 700	
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		- 322	- 494	4 392	- 382	- 436	
<i>Waarvan mutatie rentelasten</i>		- 385	- 591	- 476	- 416	- 435	
<i>Waarvan mutatie aflossing vaste schuld</i>		63	97	4 868	34	- 1	
Nieuwe mutaties		- 200	- 835	- 850	6 488	- 355	
<i>Waarvan mutatie rentelasten</i>		- 209	- 837	- 822	- 708	- 364	
<i>Waarvan mutatie aflossing vaste schuld</i>		0	- 7	- 37	7 187	0	
<i>Waarvan mutatie apparaat</i>		9	9	9	9	9	
Stand ontwerpbegroting 2006	33 992	34 463	35 300	37 726	30 062	34 909	35 968

Tabel 3 bevat de optelling van alle uitgaven die samenhangen met de Staatsschuld. Het gaat hierbij voornamelijk om de uitgaven voor rente en de uitgaven voor aflossingen. De nieuwe mutaties komen voort uit de realisaties in het eerste halfjaar van 2005 (zoals vervroegde aflossingen en emissies van nieuwe leningen) en uit de gewijzigde aannames over het kapitaalmarktberoep en de rekenrente in de periode 2005–2010. De mutatie apparaat hangt samen met gestegen kosten van de schulduitgifte.

Tabel 4: Opbouw ontvangsten (x € 1 mln.)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005		37 071	37 592	32 503	19 844	29 317	
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		- 2 907	793	5 985	1 637	- 2 345	
<i>Waarvan mutatie rentebaten</i>		- 4	- 15	50	2	- 32	
<i>Waarvan mutatie uitgifte vaste schuld</i>		- 2 903	808	5 935	1 635	- 2 313	
Nieuwe mutaties		- 2 442	- 2 934	1 054	8 244	5 765	
<i>Waarvan mutatie rentebaten</i>		43	50	7	7	7	
<i>Waarvan mutatie uitgifte vaste schuld</i>		- 513	- 2 984	1 047	8 237	5 758	
<i>Waarvan mutatie openingsbalans</i>		28	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2006	33 681	31 722	35 451	39 542	29 725	32 737	30 557

Tabel 4 bevat de optelling van alle ontvangsten die samenhangen met de Staatsschuld. Dit betreft voornamelijk ontvangsten door de uitgifte van vaste schuld. De raming van de hoeveelheid uit te geven schuld wordt gemaakt op basis van de aflossingen, het feitelijk tekort of overschot en andere factoren die het te lenen bedrag verlagen of verhogen. De mutatie openingsbalans vloeit voort uit een wijziging in de manier waarop rentekosten worden berekend. Dit gebeurt vanaf 2005 op dagbasis («daily accrual»).

5.2 Kasbeheer

In deze paragraaf komt de opbouw van de ramingen met betrekking tot het kasbeheer aan bod. Ook wordt de totale mutatie sinds de ontwerp-begroting 2005 toegelicht.

Afgezien van de alleen de interne boekhouding van het Rijk betreffende rentevergoedingen aan het FES en aan het AOW-spaarfonds, bestaan de rentelasten grotendeels uit rentebetalingen aan baten-lastendiensten, RWT's en Sociale Fondsen in het kader van geïntegreerd middelenbeheer (tabel 5).

Tabel 5: Opbouw rentelasten (x € 1 mln.)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Totale rentelasten	1 570	1 760	1 971	2 521	2 974	3 547	4 287
Rente baten-lastendiensten	7	11	12	21	21	21	21
Rente RWT's en derden	78	91	121	197	200	208	216
Rente Sociale Fondsen	194	192	212	492	711	1 026	1 450
Rente AOW-spaarfonds	811	951	1 080	1 238	1 448	1 675	1 940
Rente FES	474	510	539	563	583	606	648
Overige rentelasten	6	5	6	11	11	11	11

De jaarlijkse stijging van de rentelasten in het kader van geïntegreerd middelenbeheer hangt onder meer samen met de toename van de rekening-couranttegoeden (tabel 6).

Tabel 6: Opbouw mutaties in rekening-courant en deposito's (x € 1 mln.)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Mutaties alle rc-tegoeden	1 288	1 674	483	2 861	5 479	7 891	10 595
Mutaties in rc baten-lastendiensten	193	0	0	0	0	0	0
Mutaties in rc RWT's	160	1 300	675	0	0	0	0
Mutaties in rc Sociale Fondsen	935	374	- 192	2 861	5 479	7 891	10 595

De rentebaten bestaan vrijwel in hun geheel uit rentebetalingen door baten-lastendiensten en RWT's in het kader van geïntegreerd middelenbeheer (tabel 7).

Tabel 7: Opbouw rentebaten (x € 1 mln.)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Totale rentebaten	399	413	441	475	500	512	514
Rente baten-lastendiensten	304	306	316	334	350	359	361
Rente RWT's en derden	92	101	117	132	141	143	144
Rente FMS-account	2	6	6	6	6	6	6
Overige rentebaten	1	2	2	3	3	3	3

De stijgende tendens in het jaarlijks verloop van de rentebaten is onder meer het gevolg van een voortdurende toename (tabel 8) van het bedrag aan uitstaande leningen. Er wordt namelijk ieder jaar per saldo meer aan leningen opgenomen dan afgelost.

Tabel 8: Opbouw leningen minus aflossingen (x € 1 mln.)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Totaal leningen minus aflossingen	264	1 125	975	735	285	160	- 100
Netto leningen baten-lastendiensten	66	512	523	429	258	159	- 100
Netto leningen RWT's	198	613	453	305	27	1	1

Tabel 9: Opbouw uitgaven (x € 1 mln.)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005		4 383	3 083	3 598	3 867	4 369	
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		563	- 5	- 24	19	114	
<i>Waarvan rentelasten</i>		- 74	- 5	- 24	19	114	
<i>Waarvan verstrekte leningen</i>		1	0	0	0	0	
<i>Waarvan mutaties in rek. courant en deposito's</i>		637	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties		- 1 700	536	286	- 98	- 48	
<i>Waarvan rentelasten</i>		25	- 245	- 280	- 337	- 360	
<i>Waarvan verstrekte leningen</i>		- 347	589	566	239	312	
<i>Waarvan mutaties in rek. courant en deposito's</i>		- 1 378	192	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2006	2 397	3 246	3 614	3 860	3 788	4 435	5 077

Bij de nieuwe mutaties is de neerwaartse bijstelling van de rentelasten in 2006 mede het gevolg van een lager dan eerder verondersteld niveau van de korte rente. De toename van de leningverstrekking in 2006 en latere jaren hangt samen met een verhoging van de leningplafonds voor baten-lastendiensten. De afname in 2005 houdt verband met een langzamer verlopend beroep op de leenfaciliteit door RWT's dan eerder verwacht. De aanpassingen in de rekening-courantmutaties zijn het gevolg van een hoger (in 2005) respectievelijk lager (in 2006) dan eerder verwachte mutatie in het rekening-couranttegoed van de sociale fondsen (zie ook tabel 10).

Tabel 10: Opbouw ontvangsten (x € 1 mln.)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005		1 638	3 600	6 324	6 674	7 211	
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		491	0	0	0	0	
<i>Waarvan rentebaten</i>		-29	0	0	0	0	
<i>Waarvan ontvangen aflossingen</i>		1	0	0	0	0	
<i>Waarvan mutaties in rek.courant en deposito's</i>		520	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties		318	-2 010	-2 386	-168	1 918	
<i>Waarvan rentebaten</i>		-26	-63	-44	-30	-23	
<i>Waarvan ontvangen aflossingen</i>		-30	33	39	54	69	
<i>Waarvan mutaties in rek.courant en deposito's</i>		374	-1 980	-2 381	-192	1 872	
Stand ontwerpbegroting 2006	2 248	2 447	1 590	3 938	6 506	9 129	11 998

De jaarlijkse verlaging van de rentebaten is met name het gevolg van een lager niveau van de lange rente in 2005 en 2006 dan bij de 1^e suppletore begroting werd verondersteld. De aanpassingen in de rekening-courantmutaties vloeien grotendeels voort uit gewijzigde ramingen van de mutaties in het rekening-courantgoed van de sociale fondsen.

5.3 Nominaal en onvoorzien

Tabel 11: Opbouw uitgaven (x € 1 mln.)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005		0	0	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		53	15	16	16	16	
Nieuwe mutaties							
Loonbijstelling		-43	-5	-5	-5	-5	
Prijsbijstelling		-10	-10	-11	-11	-11	
Stand ontwerpbegroting 2006	0	0	0	0	0	0	0

De nieuwe mutaties vloeien voort uit de toerekening van de loon- en prijsbijstelling aan de loon- en prijsgevoelige begrotingsartikelen.

6. BEGRIPPENLIJST

Agio

De premie die wordt betaald boven op de nominale waarde van een obligatie. Als de couponrente van een lening hoger is dan de marktrente, heeft de betreffende lening een agio.

Basispunt

Een honderdste deel van een procent (0,01%).

Basisrisico

Zie risicobedrag.

Baten-lastendienst

Een onderdeel van de rijksoverheid waarvoor afwijkende beheersregels gelden gericht op het bevorderen van bedrijfsmatig werken. Belangrijk aspect hierbij is dat het batenlastenstelsel wordt toegepast en de dienst toegang heeft tot een leen- en depositofaciliteit bij de minister van Financiën.

Benchmarklening

Toonaangevende lening die een referentiekader biedt voor een bepaald looptijdsegment.

Buy- en sellbacktransactie

Een buy- en sellbacktransactie is een contante aankoop van een hoeveelheid stukken in combinatie met een gelijktijdig afgesloten termijnverkoop van dezelfde stukken (bijvoorbeeld staatsobligaties of DTC's). In de tussenliggende periode wordt de facto een bedrag in de geldmarkt uitgezet, waarover een rentevergoeding wordt ontvangen.

Call- en call-fixe leningen

Dagelijks opvraagbare geldmarktlending zonder onderpand met een looptijd van meestal 1 dag (call) tot enkele dagen (call-fixe).

Cashflow-at-risk

Cashflow-at-risk of budgetrisico is een risicomaatstaf die de mogelijke fluctuaties in de rentelasten ten opzichte van de rentelasten van de oorspronkelijke schuldportefeuille weergeeft over een bepaalde periode bij een gegeven waarschijnlijkheid.

Clearing and settlement

Systeem van collectieve afwikkeling van effectentransacties door af/bijgeschrijving op geld- en effectenrekeningen.

Disagio

De korting die wordt ontvangen op de nominale waarde van een obligatie. Als de couponrente van een lening lager is dan de marktrente, heeft de betreffende lening een disagio.

DTC-marktstelsel

In 2001 is op initiatief van de Nederlandse Staat gestart met een DTC-marktstelsel. Onderdeel van het stelsel is de quotering van DTC's op MTS Amsterdam. In het stelsel nemen zowel Primary Dealers als een aantal geselecteerde banken deel, die zich Single Market Specialists mogen noemen. Naast de verplichting tot het quoteren krijgen deze partijen

exclusief toegang tot de elektronische veilingen DTC's. Ook kunnen de partijen beroep doen op een repofaciliteit voor DTC's.

Duration

Zie modified duration.

Eonia-swap

Een Eonia-swap is een specifieke vorm van een renteswap, waarbij een vaste rente wordt geruild tegen de variabele Eonia rente (European OverNight Index Average). Eonia is de gemiddelde daggeld rente, die dagelijks wordt vastgesteld door de ECB.

EMU-saldo

Het EMU-saldo heeft betrekking op het vorderingensaldo van de overheid op transactiebasis. Het vorderingensaldo geeft de mutatie in het saldo van de financiële activa en passiva van de collectieve sector weer. Omdat het EMU-saldo betrekking heeft op de totale collectieve sector is niet alleen het vorderingensaldo van het Rijk van belang, maar ook de vorderingensaldi van de sociale fondsen en de lokale overheid. Weergave op transactiebasis wil zeggen dat de economische handeling die leidt tot de uitgave of ontvangst (transactie) zoveel mogelijk als meetmoment wordt genomen.

EMU-schuld

Het totaal van de uitstaande leningen ten laste van de gehele collectieve sector. Dit is de optelsom van de uitstaande leningen ten laste van het Rijk, de sociale fondsen en de lokale overheid, minus de onderlinge schuldverhoudingen tussen deze drie subsectoren. De EMU-schuld is een brutoschuldbegrip.

Financieringsbehoefte van het Rijk

De aflossingen op de gevestigde staatsschuld vermeerderd met het feitelijk tekort van het Rijk of verminderd met het feitelijk overschot van het Rijk.

Financieringstekort of -overschot van het Rijk (feitelijk)

Het saldo van de relevante uitgaven en ontvangsten, minus de mutatie in het saldo van de derderekening.

Geïntegreerd middelenbeheer

Het bundelen van publieke middelen gericht op een doelmatig kasbeheer. Publieke middelen zijn middelen die verkregen zijn bij of krachtens de wet ingestelde heffing(en).

Liquiditeit

In een markt met voldoende liquiditeit kunnen grote posten verhandeld worden zonder dat dit een substantieel effect op de prijs (koers) heeft.

Modified duration

De modified duration is een maatstaf voor de looptijd en prijsgevoeligheid van een portefeuille. De *modified duration* is een verhoudingsgetal dat uitdrukt in welke mate de contante waarde van een portefeuille wijzigt bij een verandering van de rentecurve met 1/100 procent. De *modified duration* is daarmee een maat voor de prijsgevoeligheid van een portefeuille bij een verandering in het rendement (een prijselasticiteit).

MTS Amsterdam

In september 1999 heeft de Staat samen met de Primary Dealers en MTS SpA het handelsplatform MTS Amsterdam opgericht. In korte tijd heeft MTS Amsterdam zich ontwikkeld tot een succesvol platform voor de handel in Nederlandse staatsleningen. De Primary Dealers hebben de verantwoordelijkheid de handel op MTS Amsterdam te stimuleren. Dit gebeurt vooral doordat de Primary Dealers verplicht zijn om gedurende een groot deel van iedere dag bied- en laatprijzen te quoteren. Andere partijen kunnen direct op deze quotes handelen. Dankzij het elektronische systeem kan een transactie zeer snel worden uitgevoerd, waarbij clearing en settlement automatisch worden voltooid.

Nationale schuld

Gevestigde en vlottende schuld van de Staat zoals die samenhangt met het artikel Financiering staatsschuld en het artikel Kasbeheer in deze begroting.

Primaire markt

De markt voor de uitgifte van effecten. Nederlandse staatsobligaties worden uitgegeven via het stelsel van Primary Dealers.

Primary Dealers

Sinds 1999 maakt de Staat gebruik van een stelsel van Primary Dealers voor de distributie en promotie van Nederlandse staatsleningen. Het stelsel bestaat uit 13 banken. Bij het samenstellen van de groep Primary Dealers wordt veel aandacht besteed aan een goede balans tussen banken die zijn gericht op de lokale, de regionale, en de globale markten. Deze balans is gewenst met het oog op het bereiken van een brede spreiding aan eindbeleggers in Nederlandse staatsobligaties. Het belangrijkste doel van de samenwerking met de Primary Dealers is om de markt voor Nederlandse staatsleningen liquide te houden. Met alle Primary Dealers is een éénjarig contract aangegaan. De Primary Dealers verplichten zich om DSL's af te nemen, te verspreiden en te promoten. Tot de verplichtingen hoort ook een maandelijkse rapportage over de verrichte activiteiten. Tegenover deze verplichtingen staat het exclusieve recht om DSL's bij het Agentschap af te nemen en gebruik te maken van de repo- en strip-faciliteit. De Primary Dealers ontvangen daarnaast een financiële vergoeding die afhankelijk is van de afgenomen hoeveelheid DSL's bij emissies.

Rechtspersoon met een Wettelijke Taak (RWT)

Een zelfstandige organisatie die in een wet geregelde taak uitvoert met behulp van publiek geld, welk geld is verkregen bij of krachtens de wet ingestelde heffing.

Rekening-courant

Een rekening waarover in de regel giraal betalingsverkeer wordt afgewikkeld en waaruit (een deel van) de onderlinge financiële verhouding is op te maken tussen de houder van de rekening en de instelling alwaar de rekening wordt aangehouden.

Renteswap

Een renteswap is een contract tussen twee partijen waarin wordt overeengekomen om gedurende de looptijd een vaste rente te ruilen tegen een variabele rente (meestal 6 of 3 maanden).

Repofaciliteit

Een instrument om de liquiditeit van staatsleningen en DTC's te garanderen. Onder bepaalde condities kunnen Primary Dealers (en in het geval van DTC's ook Single Market Specialists) in geval van schaarste staatsleningen of DTC's lenen van de Staat tegen een vergoeding.

Risicobedrag

Het risicobedrag is het bedrag waarover in een bepaald begrotingsjaar de rente moet worden vastgezet. Het risicobedrag is opgebouwd uit twee delen: het basisrisico en een incidenteel risico. Het basisrisico in een jaar is gelijk aan de aflossingen op bestaande leningen, vermeerderd met het bedrag aan renteswaps waarop de rente opnieuw wordt vastgesteld. Het incidentele risico bestaat uit schuldmutaties die tot meer of minder financiering leiden. Het incidentele risicobedrag kan tijdens het jaar fluctueren, terwijl het basisrisico vast staat.

Schatkistsaldo

Saldo op de rekening van het Rijk bij De Nederlandsche Bank.

Secundaire markt

De markt voor bestaande effecten. De handel in Nederlandse staatsobligaties vindt grotendeels plaats via MTS Amsterdam.

Sell- en buybacktransactie

Een sell- en buybacktransactie is een contante verkoop van een hoeveelheid stukken in combinatie met een gelijktijdig afgesloten termijnaankoop van dezelfde stukken (bijvoorbeeld staatsobligaties of DTC's). In de tussenliggende periode wordt defacto een bedrag in de geldmarkt opgenomen, waarover een rentevergoeding wordt betaald.

Single Market Specialists

Een aantal geselecteerde banken die naast de Primary Dealers deelnemen aan het DTC-marktstelsel.

Spread

Positief of negatief renteverskil, bijvoorbeeld tussen leningen met een verschillende looptijd of tussen leningen van verschillende landen.

Staatsschuld

Het totaal van de uitstaande geldelijke leningen van de Staat (gevestigde en vlottende schuld) is de bruto staatsschuld. Leningen met een oorspronkelijke looptijd van twee jaar of langer vormen de gevestigde staatsschuld. Leningen met een oorspronkelijke looptijd korter dan twee jaar vormen de vlottende staatsschuld. De staatsschuld is niet gelijk aan de EMU schuld, die een breder begrip meet. EMU schuld bestaat uit de staatsschuld vermeerderd met de vlottende schuld alsook vermeerderd met de schuld van mede overheden.

Swapcurve

De swapcurve geeft de relatie weer tussen de looptijd van een swapcontract en de swaprente. Bij iedere looptijd geeft de swapcurve de vaste rente aan waartegen de markt op dat moment bereid is een variabele rente te ruilen (meestal de 6-maandsrente).

Tender

Inschrijving op een openbare lening door opgaven van bedragen en maximum koersen waartegen men de obligaties wenst te verkrijgen.

Toonbankuitgifte

Uitgiftesysteem van openbare staatsleningen waarbij de inschrijving gedurende een langere periode openstaat. Gedurende deze periode kan de uitgiftekoers worden aangepast. Dit biedt de mogelijkheid om flexibel in te spelen op zich wijzigende marktomstandigheden.

Vaste of gevestigde schuld

Leningen met een oorspronkelijke looptijd van meer dan één jaar.

Vlottende schuld

Leningen met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of minder.

Yieldcurve

De yieldcurve (of rentecurve) is de relatie tussen de resterende looptijd van staatsleningen en de bijbehorende rendementen.